

**ZVANIČNI PODACI GOVORE DA SE SVE MANJE PAROVA ODLUČUJE NA VJENČANJE, TJ. SKLAPANJE BRAKA. IZ ISKUSTVA ZNAM DA PAROVI, KOJI ŽIVE U VANBRAČNOJ ZAJEDNICI, VEOMA ČESTO PREUZIMAJU FINANSIJSKE OBAVEZE (KREDITE) ILI ZAJEDNO STIČU IMOVINU, ŠTO U SLUČAJU PRESTANKA ZAJEDNICE MOŽE DOVESTI DO ZNAČAJNIH KONFLIKATA.**

# Prava u vanbračnoj zajednici

I dio

Uređuje: Mag. Michael Warzecha

Poštovane čitateljke i čitaoci!

**U** ovom broju Novog Glasnika pokušaću da vas pobliže upoznam sa pravnom regulativom vezanom za vanbračnu zajednicu (*Lebensgemeinschaft*), ne ulazeći u pitanje bračne zajednice.

Prvo što bih želio istaći je, da za razliku od braka, vanbračna zajednica uopšte nije regulisana zakonom. Partneri, koji žive u vanbračnoj zajednici, nemaju obavezu na međusobno izdržavanje, ili na vjernost i pomaganje u nevolji, kao što je slučaj sa bračnim partnerima. Ipak, vanbračna zajednica se takođe probila u zakonsku regulativu, ali u samo malom broju slučajeva, kao što je mogućnost socijalnog osiguranja preko vanbračnog partnera. Vanbračni partner, koji vodi zajedničko domaćinstvo, a sam nema vlastitih prihoda, može pod određenim uslovima biti socijalno osiguran preko svoga partnera. Ali, za razliku od braka, u slučaju smrti partnera, vanbračni partner nema pravo da naslijedi penziju preminulog partnera.

Što se tiče prava stanovanja, izdavalac stana je obavezan da toleriše stanarovu vanbračnu zajednicu. Ovo se odnosi i na takozvane «hauzmajstorske» stanove. U slučaju smrti partnera-nosioca stanarskog prava, preživjeli partner može preuzeti stanarsko pravo, ukoliko je sa svojim vanbračnim partnerom živio tri godine prije njegove smrti u privrednoj zajednici, sličnoj braku. Pravo preuzimanja stanarskog prava ima preživjeli partner i u slučaju da vanbračna zajednica nije trajala tri godine, ukoliko su partneri zajedno uselili u predmetni stan. Iz navedenog proizilazi da preživjeli može poprilično lako preuzeti stanarsko pravo preminulog vanbračnog partnera. To, što je u stanarskim odnosima mnogo veći i značajniji problem i što nerijetko dovodi do mnogobrojnih nesporazuma i sukoba je, pitanje stanarskog prava u slučaju razlaza vanbračnih partnera. Zakonom nije predviđena mogućnost nagodbe partnera o prenošenju stanarskog prava. To znači, da se prenošenje stanarskog prava na drugog partnera može izvršiti samo u slučaju, ako je u ugovoru o stanu izdavalac stana ovlastio stanara da svoje stanarsko pravo može prenijeti na neko treće lice. Iz toga proizilazi da zajednički stan ostaje uvijek u posjedu partnera, koji je

vlasnik stana ili koji se u ugovoru o stanu pojavljuje kao stanar. To znači, da za razliku od braka, vanbračni partner, koji nije vlasnik, odnosno nosilac stanarskog prava, nema mogućnosti da dobije stan, neovisno od toga da li prilikom razlaza zajednička djeca ostaju da žive kod njega, ili u kojoj je mjeri doprineo kod sticanja prava na stan, tj. kod opremanja stana. U slučaju da se vanbračni partneri slože, da stan ostaje partneru, koji nije nosilac stanarskog prava, stan može biti prenesen na drugoga partnera samo uz izričitu saglasnost izdavaoca stana na korištenje. Saglasnost izdavaoca stana nije neophodna samo u slučaju kada su oba vanbračna partnera unesena u ugovor kao nosioci stanarskog prava. U slučaju, kada su oba partnera nosioci stanarskog prava i kada se ne mogu sporazumjeti kome pripada stan poslije prestanka vanbračne zajednice, ovaj problem može se regulisati sudskim putem. Prilikom donošenja odluke, kome pripada stan poslije razlaza partnera, sud je obavezan da vodi računa o životnim potrebama oba partnera, pri čemu prilikom donošenja odluke značajnu ulogu igra činjenica koji od partnera ima obavezu brige i staranja o djeci.

U slučaju smrti jednog od vanbračnih partnera, drugi partner nema pravo zakonskog naslijeđa. Ukoliko želi da osigura partnera, ostavilac bi trebao da sačini testament u kojem će vanbračni partner biti naznačen kao nasljednik. Pri tome ne treba smetnuti s uma činjenicu, da se nasljedstvo u slučaju vanbračne zajednice, oporezuje sa najvišom poreznom stopom na naslijeđe. Da bi se izbjeglo plaćanje visoke porezne stope na naslijeđe, u praksi se nerijetko vanbračni saputnik, obezbjeđuje putem ugovora o doživotnom osiguranju. Ovaj ugovor ne podliježe visokoj stopi poreza na naslijeđe.

Djeca koja potiču iz vanbračne zajednice najčešće nose majčino prezime. Ukoliko se majka nije udavala, djeca se smatraju vanbračnom. Otac vanbračnog djeteta ima pravo da prizna očinstvo. Ukoliko otac odbije da prizna očinstvo, majka djeteta ima pravo da vodi sudski postupak utvrđivanja očinstva.

Vanbračno dijete, isto kao i dijete koje potječe iz braka, ima pravo na izdržavanje od strane oca. Otac je obavezan da dje-

tu do 6 godina života plaća izdržavanje u visini od 16% od svog godišnjeg prihoda, za dijete između 6 i 10 godina starosti 18%, za dijete između 10 i 15 godina 20% i za dijete staro preko 15 godina 22% od svog godišnjeg prihoda. Alimentacija se obračunava na način, što se ukupan godišnji prihod (znači i božićna plata, kao i dodatna plata za godišnji odmor) oca dijeli na 12 mjeseci i onda shodno zakonskom procentu isplaćuje svakog mjeseca majci djeteta. Ukoliko roditelji žive u zajedničkom domaćinstvu, polazi se od pretpostavke da otac plaća alimentaciju kroz takozvana prirodna davanja kao što je stanirana, hrana i tome slično. U ovakvom slučaju otac djeteta nije obavezan da majci isplaćuje i novčanu alimentaciju.

U slučaju razlaza vanbračne zajednice, djeca koja potječu iz ove zajednice imaju isto pravo na izdržavanje kao i djeca koja potječu iz bračne zajednice. Otac ima pravo kontakta se djetetom. Vrstu i način kontakta određuje sud, ovisno od starosti djeteta. Uopšteno rečeno, što je starije dijete, to je pravo oca da ga češće vidi ili da dijete duže boravi kod njega.

U 2002. god. došlo je do izmjene zakona, kojom je omogućeno vanbračnim partnerima da zajedno kupe stan u vlasništvo. U vezi sa ovim u praksi se srećemo sa mnogobrojnim problemima, posebno ukoliko je vanbračna zajednica trajala duže, jer je kupovina i oprema stana nerijetko povezana sa dugovima...

*Nastavak teksta o pravima i obavezama partnera i djece iz vanbračnih zajednica – u sljedećem broju!*

**Mag. Michael Warzecha**  
Rechtsanwalt/Advokat

**SAVETOVANJE NA VAŠEM  
MATERNJEM JEZIKU**

- Pravo boravka
- Radno pravo
- Stambeni/Vlasnički odnosi
- Privredno pravo (osnivanje firme u Austriji i domovini)
- Porodično pravo (razvodi, usvajanja i sl.)
- KRIVIČNI POSTUPCI

Stubenring 4, A-1010 Wien  
Tel. +43/1/513 95 66  
Fax. +43/1/512 59 46

Plaćeni oglas